

Relation between Interviews for Constructivist Social Studies Learning and Teaching Process of Students' and Their Attitudes towards Social Studies Lesson

Gürbüz OCAK¹, Melek DIDİN²

Received: 03 November 2017, Accepted: 05 February 2018

ABSTRACT

The process of teaching and learning has been differentiated with the priorities of the needs of the individuals in the education and training process. In this process differentiation, the use of constructivist approach in educational programs in 1986 is effective. Beginning to be used in Turkey in 2006, it is necessary for the students to learn to learn. Using constructivist approach in social studies class, traditional learning based learning, learning from teacher-centered teaching environments, based on the experiences of the students, environment where the student is active was put into practice. Factors such as materials used in the constructivist approach and evaluation methods increase the interest and curiosity of students towards social studies lesson. As a result, the constructor gained importance in researching the relationship between the social studies learning teaching process and the attitude towards constructivist social studies course in terms of giving depth to the work done in the literature. The effect of gender, grade level and family income variables in the study conducted investigated the relationship between constructivist social studies learning teaching process and attitude toward constructivist social studies course. It was aimed to describe whether these factors differed significantly according to various variables. Constructivist social studies learning teaching scale developed by Sağlam and Güngör in 2012 and attitude scale for constructive social studies lesson developed by Şimşek and Yıldırım in 2012 were used for data collection. The cronbach alpha value of these scales was 76. While the universe of the research is composed of the secondary schools in Turkey, there are 645 middle school students in Afyonkarahisar. Correlational research model was used in determining the relationship between constructivist social studies learning teaching process and attitude towards constructivist social studies course. One-way ANOVA tests were used to describe the relationship between the two variables in the analysis of the data collected from 645 students voluntarily participating in the research in 4 schools. Two-way variance (ANOVA) and One Way ANOVA tests were used to describe the effect of the two variables. According to the results, post hoc tests were used. As a result, there was a positive and moderate relationship between the constructivist social studies learning teaching process and attitudes towards constructivist social studies course in terms of variables.

Keywords: Constructivist Social Studies, Learning Teaching Process, Attitude.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and Significance

The purpose of this study is to perform in the 5th, 6th, 7th, 8th grade secondary school students and to determine whether the relationship between the constructivist social studies learning teaching process and the attitudes of the students towards the social studies course varied in terms of gender, class level and family income. The purpose of this study is to describe the relationship between constructivist social studies learning teaching process and attitudes of students for social information according to learning material, classroom climate, transfer of knowledge, student centered education sub-dimensions. The results obtained gain importance in terms of clarifying the relation between constructivist social studies course learning teaching process and constructivist social studies course attitude. It is thought that the research done is important in terms of getting new results and deepening the literature about this subject.

¹ Prof. Dr., Afyon Kocatepe University, Faculty of Education, gocak@aku.edu.tr

² Master Student, Afyon Kocatepe University, Social Sciences Institute, melekdidin92@gmail.com

Methods

In this study, a correlational research model was used to describe the relation between constructivist social studies learning teaching process and student attitudes towards social studies course in terms of variables. According to Fraenkel and Wallen (2006), correlational research should describe the causal relationship between two variables without intervention. But these variables do not affect each other. Proportional changes with each other are examined (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2008, pp. 226). Correlational modeling is appropriate when trying to illustrate the relationship between positive and negative aspects, but why they are not necessarily the end result of each other's relationship. Exploring the positive or negative effects of the constructivist social learning teaching process on attitudes towards social knowledge is an exploratory correlation research from the types of correlational research.

Results

The relationship between the constructivist social studies learning teaching process and attitudes towards the constructivist social studies course was found to be positively low. In addition, it was found that the level of female students was moderate and that of male students was low. In terms of class levels, there is a moderate relation to the 7th grade students while it is low compared to the 5th, 6th and 8th grades. In terms of family income, a moderate relationship was found between the learning teaching process and the attitude toward social studies less than those with low and moderate levels, and a low level of relationship was found among those with high level of income. From the results of the findings, it was determined that there is a significant difference between the attitudes towards the constructivist social studies course of middle school students in terms of teaching and learning process of social studies lesson. It also shows that the common effect of gender and learning teaching process is a significant difference between the attitudes of students. There is no significant difference in the level of students and this process on attitudes. There is a significant difference between the attitudes of the students to the constructivist social studies course, which is the common effect of the family income and the constructive social learning teaching process.

Discussion and Conclusions

As a result, it was found that there is a positive and low level of relationship between constructivist social studies learning teaching process and attitudes of students towards constructivist social studies course. Variables such as gender, class level and family income were found to have an effect on attitudes. Thus, it was understood that the constructivist learning-teaching process influenced the attitudes of the students towards the social studies course positively. When studies conducted in this literature are examined, it has been found that various variables such as gender, class level and socioeconomic status of the family are effective both in social studies learning teaching process and in students' attitudes towards social studies course. In addition to this, the use of materials in lessons, the giving the lessons by specialists, and the teachers' attitude towards constructivist approach have influenced students' attitudes towards social studies lessons. Thus, it is suggested that factors affecting the learning process of social studies and the attitude towards social studies lesson are determined and studies are carried out according to the characteristics of the teachers, students, classroom environment, school type, environment in which the student lives.

Öğrencilerin Yapılandırıcı Sosyal Bilgiler Öğrenme Öğretme Sürecine Yönelik Görüşleri ile Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki

Gürbüz OCAK¹, Melek DİDİN²

Başvuru Tarihi: 03 Kasım 2017, **Kabul Tarihi:** 05 Şubat 2018

ÖZET

Eğitim öğretim sürecinde bireylerin ihtiyaçlarının daha ön plana alınmasıyla birlikte öğrenme öğretme süreci farklılaşmıştır. Bu sürecin farklılaşmasında 1986 yılında yapılandırıcı yaklaşımın eğitim programlarında kullanılmaya başlaması etkilidir. 2006 yılında Türkiye’de de kullanılmaya başlanması öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmesini gerekli kılmıştır. Yapılandırıcı yaklaşımın sosyal bilgiler dersinde kullanılması geleneksel, ezberlemeye dayalı öğrenmelerden, öğretmen merkezli öğretim ortamlarından kurtulup öğrencinin yaşantılarına dayalı, öğrencinin aktif olduğu ortamlar uygulanmaya konulmuştur. Yapılandırıcı yaklaşımda kullanılan materyaller, değerlendirme yöntemleri gibi faktörlerin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ilgi ve meraklarını artırmaktadır. Bunun sonucunda yapılandırıcı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile yapılandırıcı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum arasındaki ilişkinin araştırılması ile literatürde yapılan çalışmalara derinlik kazandırması açısından önem kazanmaktadır. Yürütülen çalışmada cinsiyet, sınıf seviyesi ve aile geliri değişkenlerinin etkisi yapılandırıcı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile yapılandırıcı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum arasındaki ilişki incelemiştir. Çeşitli değişkenlere göre bu faktörlerin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini betimlemek amaçlanmıştır. Veri toplamak için Sağlam ve Güngör (2012) tarafından geliştirilen yapılandırıcı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ölçeği ile Şimşek ve Yıldırım’ın (2012) geliştirdikleri yapılandırıcı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeklerin Cronbach Alpha değeri ,76 olarak bulunmuştur. Araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan ortaokullar oluştururken örneklemini Afyonkarahisar’da bulunan 645 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Yapılandırıcı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşler ile yapılandırıcı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum arasında ilişkinin tespit edilmesinde korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Toplamda 4 okulda bulunan araştırmaya gönüllü olarak katılan 645 öğrenciden toplanan verilerin analizinde iki değişkenin arasındaki ilişkiyi betimlemek amacıyla Pearson Korelasyon, iki değişkenin aralarındaki etkiyi betimlemek amacıyla ise tek ve çift yönlü varyans analizi yapılmıştır. Çıkan sonuçlara göre ise post hoc testleri kullanılmıştır. Sonuç olarak değişkenler açısından yapılandırıcı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşler ile yapılandırıcı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapılandırıcı Sosyal Bilgiler, Öğrenme Öğretme Süreci, Tutum.

1. Giriş

Eğitim öğretim sürecin de bireylerin ihtiyaçlarının değişmesi ile öğrenme modelleri de değişim göstermektedir. Öğrenciler ezberlemek, öğretilenin aynısını söylemek yerine daha derin ve öze inen bilgiler öğrenme ihtiyacı duymakta ve öğrenirken sorgulayarak, anlamlandırarak öğrenmektedirler (Erdoğan, 2009, s. 1-2). Bireyin yapılandırıcı yaklaşım ile öğrenmesi sonucu bilgiler kalıcı hale getirilmektedir. Burada önemli olan bilgiyi alıp ezberlemeleri değil bilgiyi nasıl anlamlı hale getirdikleridir. Çelebi’nin (2006) yapmış olduğu çalışmada öğrenme öğretme ortamlarının öğrenci merkezli olması durumunda sosyal bilgiler açısından belirlenen hedeflere daha başarılı bir şekilde ulaşıldığı tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler dersinde öğrenci merkezli bir eğitimin verilmesi yapılandırıcı öğretim yöntemlerinin kullanılması ile gerçekleştirilmektedir. Yapılandırıcı yaklaşıma göre ilk etapta anlamsız olan bilgiler önceden öğrenilmiş bilgilerle harmanlanarak yapılandırılır ve yeni bilgiler oluşturulur. Yapılandırıcılık birçok düşünür tarafından birçok şekilde ifade edilmiştir. Yapılandırıcılık bilginin zihinde yapılandırılmasından dolayı bu şekilde adlandırılmıştır. İlk başlarda öğrencilerin bilgiyi nasıl öğrendikleri ile ilgilenirken daha sonra bilgiyi nasıl yapılandırdıkları konusunda ilgilenmişlerdir.

Sosyal bilgiler, toplumları hayata hazırlayan bir program tasarımıdır. İçeriğini sosyal bilimlerin kapsamına giren disiplinler oluşturmaktadır. Ayrıca sosyal bilgiler, günlük hayatta kullanılabilecek

¹ Prof. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, gocak@aku.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, melekdidin92@gmail.com

bilgileri içermektedir (Erdoğan, 2009, s. 8). Sosyal bilgiler dersinde ise girişimci, üretken, ne istediğini bilen bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle yapılandırmacı yaklaşım ile öğrencilere bilgiler somut bir şekilde sunulmuştur. Yapılandırmacı sosyal bilgiler dersinin hedeflerine ulaşılması ile bilgilerin kalıcı olmasını sağlamıştır (Erdoğan, 2009, s. 3). 2004 yapılandırmacı sosyal bilgiler programı ile birlikte çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek ezberci öğretimden kurtularak öğrencilerin anlaması, yorumlaması ve yaratıcı, girişimci özelliklere sahip olması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda öğrencilerin öğrenmeyi öğrenecek şekilde bir süreç tasarlanmıştır.

Bireyler, toplumdaki görevlerini devam ettirmek ve nitelikli bireyler haline gelmek için okulda buldukları süre içerisinde gerekli kazanımlara ve alışkanlıklara sahip olurlar. Okul sadece öğrenme öğretme süreci içinde akademik bilgiler sağlamaz. Aynı zamanda öğrendiklerini günlük hayatında uygulama fırsatı sağlamaktadır. Okulda öğrendiklerini kendi yaşantısı ile ilişkilendirmesinde yapılandırmacı öğrenme öğretme süreci önemli bir rol oynamaktadır. Yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme sürecinde öğrencilerin bilgiyi keşfetmelerini sağlamak öğrencileri heyecanlandırmaktadır ve öğrencilerin öğrendiği bilgileri günlük hayatta kullanma oranı artmaktadır (Şahin Yanpar, 2001, s. 465).

Bu süreçte öğrencilerin öğrenmesi gereken bilgileri daha önceden belirlemek yerine bilgileri anlamlı hale getirecek, yapılandırmalarını sağlayacak materyaller sunulmalıdır. Sunulan materyaller öğrencilerin özellikle sosyal bilgiler dersinde soyut kavramları somutlaştırmalarını sağlamalıdır. Böylece bilgilerin kalıcı hale getirilmesinde yardımcı olunur (Demirel & Erdem, 2002, s. 85). Öğrenme öğretme sürecinde sosyal bilgiler dersinin kalıcılığını artırmak için öğretmenler tarafından kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerde etkili olmaktadır.

Kullanılan yöntem ve teknikler arasında en çok geleneksel yönteme dayalı düz anlatım, soru cevap gibi tek yönlü iletişim içeren teknikler kullanılmaktadır. Fakat yapılan çalışmalara göre hem yapılandırmacı sosyal bilgiler hedeflerine uygun hem de öğrencinin bire bir yaşayarak öğrendiği problem çözme, proje yöntemi, işbirlikli öğrenme gibi yöntemler ile öğrenilen bilgilerin kalıcılığı artmaktadır. Öğrencilerin bu süreçte öğrendiklerini yapılandırırken birbiriyle etkileşim halinde bulunmaları daha etkili bir öğrenme sağlamaktadır. Bu nedenle işbirlikli öğrenmenin kullanılması önem taşımaktadır (Açıkgöz, 2003, s. 54). Çelebi'nin (2006) çalışmasında yapılandırmacı sosyal bilgiler derslerinde etkileşime dayalı öğretim yöntemlerinden işbirlikli yöntemin kullanılması sürecin verimli kılınmasını sağlamıştır. Öğrencilerin aktif olması sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde geliştiği tespit edilmiştir.

Sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecinde yapılandırmacı yaklaşımın uygulanmaya başlaması ile birlikte kullanılan materyallerin etkisi Erdoğan'ın (2009) çalışmasında öğrencilerin derse karşı tutumu ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılığı konusunda olumlu etkilediği anlaşılmıştır. Öğrencilerin görüşlerine göre zor ve karışık olarak nitelendirdikleri sosyal bilgiler dersi öğrenme ve öğretme sürecinde ilginç materyaller kullanılması dersin daha eğlenceli hale geldiği şeklindedir.

Thurstone'na (1967) göre tutum, kişinin bir objeye karşı olumlu veya olumsuz olarak geliştirdiği duygu, davranış, düşüncelerdir (akt. Tay & Tay, 2006, s. 74). Bloom'a (1995) göre öğrenmede bilişsel özellikler kadar duyuşsal özelliklerde etkilidir. Öğrencinin bir derse karşı olumlu tutum geliştirmesi öğrencilerin dersteki başarısını da artırmaktadır (akt. Kayalı, 2003, s. 80).

Kılıç & Dere'nin (2015) araştırmasında öğrencilerin yaşı, okulun bulunduğu yer, kullanılan materyaller, dersi branş öğretmenlerinin anlatması gibi çeşitli etkenlerle sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutum geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılmış olan çalışmaların sonuçlarına baktığımızda yapılandırmacı yaklaşıma göre planlanan öğretim programları sosyal bilgilerde öğrencinin aktifliği ve derse karşı tutumunu artırmak için oldukça uygun ve kullanışlıdır. Fakat bu programın başarılı bir şekilde kullanılabilmesi için en önemli rol öğretmenlere düşmektedir. Bu programlar doğrultusunda öğretmenler etkin ve rehber rol oynamalı öğrencilerin derse katılımını ve sosyal bilgilere yönelik tutumunu olumlu yönde artırmalıdır (Gökkaya & Tural, 2012, s. 440). Russel'e göre sosyal bilgiler öğretiminde sadece ders kitaplarını ve düz anlatım yönteminin kullanılması teori ve pratik arasında bir boşluk oluşturmaktadır. Bu yöntemde sosyal bilgiler dersine olan olumlu tutumu düşürmektedir. Fakat yapılandırmacı yaklaşım ile kullanılan bir öğretim- öğrenme süreci daha başarılı bir ortamı beraberinde getirmektedir (akt. Yaşar, Çengelci, Göz & Gürdoğan, 2015, s. 40).

Sonuç olarak eski dönemlerden beri yapılandırılmış yaklaşımın eğitimde kullanılıyor ve kullanılmasının tavsiye ediliyor olması öğrenciler de öğrenmeyi öğrenme bir gereklilik olmuştur. Böylece

bireyler bilgilerini ezberlemek yerine anlamlandırarak eski bilgiler ile yeni bilgileri yapılandırarak oluşturmaya başlamışlardır. Öğrenme ortamları yaşama yakın hayata hazırlayıcı somut materyaller kullanılarak oluşturulmuştur. Öğretmenlerin görevi ise öğrencileri dıştan kontrol etmek, bilgileri doğrudan vermek değil bilgileri içselleştirmelerini sağlamak ve onlara rehberlik etmektir. Buradan anlaşılacağı üzere öğrenmeyi öğrenmede birey hem kendisi hem çevresinden etkilenerek bilgilerini oluşturmaktadır. Bu süreçte bireylerin aktif olması yapılandırmacı sosyal bilgiler dersinden zevk almalarını, öğrendiklerinin kalıcı olmasını sağlamıştır. Derste öğrendiği bilgilerin problem çözme, eleştirel düşünebilme gibi birçok alanda kullanılabilirliği olması derse yönelik olumlu tutum geliştirmesini sağlamaktadır.

Literatür çalışmalarına baktığımızda yapılan birçok araştırmada yapılandırmacı öğrenme öğretme süreci ile öğrencilerin derslere yönelik tutumlarının olumlu yönde geliştiği tespit edilmiştir (Avcı Yavuz, 2009; Sağlam, 2006; Şahin Yanpar, 2001). Bu tür bir ilişkinin tespit edilmiş olması yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik öğrenci görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin farklı boyutlar ve değişkenler açısından incelenmesi literatürde bu konuda yapılan araştırmaları derinleştirmesi, öğrencilerin olumlu tutum geliştirmesine yönelik yapılandırmacı öğrenme öğretme yöntemlerinin daha çok kullanılmasına katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

1.1. Problem Durumu

Yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile öğrencilerin aktif katılımının sağlanması önemlidir. Bu yaklaşımın gerektirdiği kazanımlar ile öğrencinin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik ne şekilde tutum geliştirdiğini net olarak ortaya koyan araştırmaların yapılması önem kazanmaktadır. Böylece süreçte kullanılan materyaller, oluşturulan sınıf iklimi, öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin transferi konusunda ve öğrenci merkezli bir öğretim sonucu öğrencilerin tutumlarına yönelik aralarındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından araştırılması literatürde var olan bilgilerin genişlemesini ve ortaya yeni sonuçların çıkmasını sağlayacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada 5., 6., 7. ve 8. Sınıf ortaokul öğrencilerinde yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile sosyal bilgiler dersine yönelik öğrencilerin tutumları arasındaki ilişkinin cinsiyet, sınıf seviyesi ve ailenin geliri açısından değişkenlik gösterip göstermediğini tespit etmek ve öğrenme materyali, sınıf iklimi, bilginin transferi, öğrenci merkezli eğitim alt boyutlarına göre yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci öğrenci görüşleri ile sosyal bilgilere yönelik öğrencilerin tutumları arasındaki ilişkiyi betimlenmesi amaçlanmıştır.

Yürütülen çalışmanın problem cümlesi “Çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, sınıf düzeyi, aile geliri) ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” olarak belirlenmiştir. Belirlenen alt problem çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyetleri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyeleri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Ortaokul öğrencilerinin aile geliri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin ortaokul öğrencileri görüşlerinin düzeyi açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

6. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyeti ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin ortak etkisine bağlı yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir fark var mıdır?
7. Ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyesi ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin ortak etkisine bağlı yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir fark var mıdır?
8. Ortaokul öğrencilerinin aile geliri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin ortak etkisine bağlı yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir fark var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada değişkenler açısından öğrencilerin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşleri ile sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi betimlemek amacıyla korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Fraenkel ve Wallen'e (2006) göre korelasyonel araştırma müdahale edilmeksizin iki değişken arasındaki neden sonuç ilişkisini betimlemektir. Fakat bu değişkenler arasında birbirini etkileme yoktur. Birbiri ile orantısal değişimleri incelenmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2008, s. 226). Aralarındaki ilişkinin incelenmesi sırasında birbirinin kesin olarak neden sonucu olmamaları ama aralarında pozitif veya negatif yönde bir ilişkinin betimlenmesi çalışmanın korelasyonel modele uygun olduğunu göstermektedir. Yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile sosyal bilgilere yönelik tutumları olumlu veya olumsuz etkilemesinin incelenmesi korelasyonel araştırma türlerinden keşfedici korelasyon araştırmadır. Keşfedici korelasyon araştırma modeli değişkenler arasındaki ilişkiyi anlayıp çözümlmek için kullanılmaktadır (Fraenkel & Wallen, 2006; akt. Büyüköztürk, vd., 2008, s. 227).

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Yapılan araştırmanın evrenini Türkiye'deki ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan'a (2014) göre evren araştırma sonuçlarının genellenebildiği birimlerdir. Araştırmanın evreni araştırmanın amacına göre belirlenmektedir. Örneklem ise evreni temsil edecek ve araştırma problemini çözmeye yarayacak nitelikte evrenin alt birimidir. Evrenin Türkiye olduğu bu çalışmada ulaşılabilir evren ise Afyonkarahisar ili ortaokul öğrencileri olarak belirlenmiştir. Ulaşılabilir evrendeki öğrenci sayısı Afyon Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan bilgiye göre 48568 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın örneklemini Afyonkarahisar'daki 348 kız öğrenci 297 erkek öğrenci olmak üzere toplam 645 öğrenci temsil etmektedir. Bu çalışmada örneklem türü olarak uygun örneklem tercih edilmiştir. Çünkü Büyüköztürk vd. 'ne (2008) göre örneklem uygulanma şekline göre farklı şekillerde ele alınmaktadır. Uygun örneklem ise verilerin toplanmasında zaman, para ve işgücü kaybını önlemeyi temel amaç edinen bir örneklem çeşididir.

Tablo 1

Öğrencilerin cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre dağılımı

Cinsiyet	Öğrenci Sayısı	Sınıf Seviyesi	Öğrenci Sayısı
Kız	348	5	217
Erkek	297	6	103
		7	149
		8	176
Toplam	645	Toplam	645

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak Sağlam ve Güngör (2012) tarafından geliştirilen yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ölçeği gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Bu ölçek "öğretim materyali", "öğrenci merkezli öğrenme", "bilginin transferi" ve "sınıf iklimi" olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır.

Dört basamaklı Likert tipi "1"Hiçbir zaman, "2" Ara sıra, "3" Çoğu zaman, "4" Her zaman olmak üzere bir dereceleme ölçeği şeklinde 20 madde olarak yazılmış ve bu maddeler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğrenme Öğretme Süreci Ölçeği 'nin*(YSBÖS) iç tutarlık katsayısı .78; öğretim materyali alt boyutu için .67, öğrenci merkezli öğrenme alt boyutu için .62, bilginin transferi alt boyutu için .57, sınıf iklimi alt boyutu için .50 olarak bulunmuştur (Sağlam ve Güngör, 2012, ss. 108).

Çalışmada betimlenecek ilişkinin tespit edilebilmesi amacıyla kullanılan ölçek ilk olarak Şahin, Çakır & Şahin (2001) tarafından geliştirilmiş olup Şimşek & Demir (2012) tarafından 'Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği**(YSBT) 4'lü likert tipinde 28 madde olarak uyarlanmıştır. Ölçeğin alt boyutları bulanmamaktadır. Şimşek & Demir'in (2012) uyarlamış olduğu ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. İç tutarlılığın hesaplanmasında Cronbach alfa güvenilirlik hesaplanmasında .95 değeri bulunmuştur. .70 'ten büyük olması sebebi ile yüksek düzeyde güvenilir kabul edilmektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Ölçme aracı olarak seçilen yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme ölçeği ve yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği toplamda 4 okulda uygulanmıştır. Uygulanan ölçeklerden 645 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Bilgisayar ortamında yapılan bu değerlendirmede belirlenen alt problemlere uygun analiz işlemleri yapılmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun ortaokul öğrencilerinde uygulanması sonucu iç tutarlılığın hesaplanması ile Cronbach alfa güvenilirlik değeri .76 olarak tespit edilmiştir. Sonucun .70'ten büyük olması ile yüksek düzeyde güvenilir kabul edilmektedir. Araştırma aynı zamanda normal dağılım göstermektedir. Normal dağılım gösteren verilerin analizinde çeşitli değişkenler açısından iki ölçeğin Pearson korelasyon değerlerine göre ilişkisine bakılmıştır. Daha sonra çeşitli değişkenler ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumların ortak etkisinin anlamlı farklılık gösterip göstermediği çift yönlü varyans analizi ile tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu durumlarda ise homojenlik değerlerine göre post hoc testlerinden Scheffe ve Dunnett C testleri kullanılmıştır.

3. Bulgular

İlk önce iki ölçeğin ilişkisine bakılmış olup daha sonra değişkenler açısından aralarındaki ilişki ve ortak etkisi betimlenmiştir.

3.1. Ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 2

Ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasındaki Pearson korelasyon sonuçları

	N	Pearson korelasyon	p
Ysbt*	645	.29	.00
Ysbös*	645		

*ysbt= yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlar

**ysbös=yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci

Ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumu ile yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşleri arasındaki ilişkinin hesaplanmasında Pearson korelasyon kullanılmıştır. Pearson korelasyon katsayısı ikili değişkenlerin normal dağılmasında kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2016, s. 31). Korelasyon katsayısının 1.00 olması mükemmel pozitif bir ilişkiyi; -1.00 olması mükemmel negatif yönlü bir ilişkiyi; 0,00 olması ilişkinin olmadığını göstermektedir. Mutlak değer olarak ise 0.70-1.00 arasında kalan değerler yüksek; 0.70- 0.30 arasında olanlar orta; 0.30-0.00 arasında olması düşük düzey de bir ilişkiyi göstermektedir (Büyüköztürk, 2016, s. 32). Yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşler ile yapılandırmacı sosyal bilgiler

dersine yönelik tutumları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p = ,00$). ($r=.30 - .00$) koşulu ile Pearson korelasyon değeri $.29$ olmasından dolayı düşük düzeyde bir ilişki vardır.

3.2. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyetleri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 3

Cinsiyet değişkenine göre Pearson korelasyon sonuçları

		Pearson korelasyon	P	N
Kız	Ysbt	.32	.00	348
	Ysbös			
Erkek	Ysbt	.28	.00	297
	Ysbös			

Öğrencilerin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin kız öğrencileri açısından ($r_{kız}=.32$) pearson korelasyon değeri ile orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($p=.00$; $p< .05$)(Büyüköztürk, 2016, s. 32). Erkek öğrencileri açısından ise yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($r_{erkek}=.28$; $p=.05$).

3.3. Ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyeleri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 4

Sınıf seviyesi değişkenine göre Pearson korelasyon sonuçları

		Pearson korelasyon	P	N
5.sınıf	Ysbt	.28	.00	217
	Ysbös			
6.sınıf	Ysbt	.25	.00	103
	Ysbös			
7.sınıf	Ysbt	.31	.00	149
	Ysbös			
8.sınıf	Ysbt	.25	.00	176
	Ysbös			

Yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ve yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum arasındaki ilişki sınıf seviyesi açısından incelendiğinde $r_5 = .28$; $r_6 = .25$ ve $r_8 = .25$ pearson korelasyon değeri ile 5., 6. ve 8. Sınıflar açısından düşük düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir ($p= .00$; $p< .05$)(Büyüköztürk, 2016, s. 32). 7. sınıf açısından ise $r_7 = .31$ pearson korelasyon değeri ile orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

3.4. Ortaokul öğrencilerinin aile geliri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 5

Aile geliri değişkenine göre Pearson korelasyon sonuçları

Aile geliri		Pearson korelasyon	P	N
Düşük	Ysbt	.55	.00	41
	Ysbös			
Orta	Ysbt	.25	.00	512
	Ysbös			
Yüksek	Ysbt	.33	.00	92
	Ysbös			

Ortaokul öğrencilerinin aile geliri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Düşük gelirli ve yüksek gelirli öğrenciler açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında pearson korelasyon değerine göre ($r = .55$). ($r = .33$) orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Orta gelirli öğrenciler açısından ise ($r = .25$) değeri ile düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır ($p = .00$; $p < .05$) (Büyüköztürk, 2016, s. 32).

3.5. Ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 6

Yapılandırmacı öğrenme öğretme süreci düzeyleri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

	Ysbös Düzeyi	N	X	SS	P	F	Farklılık Kaynağı
Ysbt	Düşük Düzey	67	60.38	9.00	.00	19.76	(1.00)- (2.00);(3.00)
	Orta Düzey	464	63.45	7.44			(2.00)- (1.00);(3.00)
	Yüksek Düzey	114	67.62	9.19			(3.00)- (1.00);(2.00)
	Toplam	645	63.87	8.17			

Ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı öğrenme öğretme süreci açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA testi) ile ölçülmüştür. Buna göre aralarında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p = .00$; $p < .05$) (Coşkun, Altunışık, Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2015, s. 200). $X = 67.62$ değeri ile en yüksek ortalamaya sahip olan yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecinde yüksek düzey puanlamadaki öğrencilerin en çok katkısı olduğu yorumu yapılabilir. Anlamlı farklılığın kaynağına baktığımızda ise ($p = .03$; $p < .05$) homojenlik değerine göre çoklu karşılaştırmalarda kullanılan scheffe testinin sonuçları kabul edilmiştir (Coşkun vd., 2015, s. 202). Bu sonuca göre düşük, yüksek ve orta düzey gruplarda birbiriyle ilişkili anlamlı farklılık vardır.

3.6. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyeti ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin ortak etkisine bağlı yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 7a

Cinsiyet ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin öğrenci görüşlerine göre iki faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Cinsiyet	Ysbös Düzeyi	N	X	Ss	Farklılık Kaynağı	
Kız	Düşük Düzey	30	57.50	7.56		
	Orta Düzey	249	65.88	7.14		
	Yüksek Düzey	69	65.88	7.58		
	Toplam	348	63.09	7.53		
Erkek	Düşük Düzey	37	62.72	9.48	11.00*- 21.00*	
	Orta Düzey	215	63.99	7.75		22.00*
	Yüksek Düzey	45	70.28	10.77		
	Toplam	297	64.79	8.78		
Toplam	Düşük Düzey	67	60.38	9.00		
	Orta Düzey	464	63.45	7.44		
	Yüksek Düzey	114	67.62	9.19		
	Toplam	645	63.87	8.17		

*11.00= düşük düzey kız öğrenci grubu * 21.00= orta düzey kız öğrenci grubu *22.00= orta düzey erkek öğrenci grubu

Tablo 7b

Cinsiyet ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin öğrenci görüşlerine göre iki faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

	F	P	H2
Ysbös	17.32	.00	.02
Cinsiyet	23.76	.00	.06
Ysbös* Cinsiyet	3.61	.02	.01

Tablo 7'de yapılan betimlemede iki faktörlü ANOVA kullanılmıştır. İki faktörlü ANOVA'nın kullanılmasının amacı iki faktörün bağımlı değişken üzerindeki ortak etkisini aynı anda test etmektir (Büyüköztürk, 2016, s. 55). Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşler ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum arasında ($p=.028$) değeri ile anlamlı bir farklılık vardır. Cinsiyet ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecinin tek tek yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumuna etkisi incelendiğinde ($p_{cinsiyet}=.00$; $p_{ysbös}=.00$) değerleri ile anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. İki değişkenin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutuma ortak etkinin ortaya çıkması sonucu tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Tek yönlü ANOVA testi uygulanmasının amacı ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalamasının sıfırdan farklı anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmektir (Büyüköztürk, 2016, s. 48). Tek yönlü ANOVA testi sonucunda ise $p=.00$ sigma değeri elde edilmiştir. Homojenlik sigma değeri ise $p=.48$ bulunmuş olup homojen değildir sonucuna varılmıştır. Grupların homojen olmadığı yorumu yapıldığı ve hangi gruplar arası farklılığın olduğunu tespit etmek için Dunnett C testi sonuçları dikkate alınmıştır. Buna göre düşük düzey kız öğrencileri ile orta düzey kız ve orta düzey erkek öğrenciler arasında baskın bir farklılık vardır. Eta-kare değeri ise cinsiyet ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum üzerinde $\eta^2=.01$ ' lik etkisi olduğunu göstermektedir.

3.7. Ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyesi ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin ortak etkisine bağlı yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 8a

Sınıf seviyeleri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin öğrenci görüşlerine göre iki faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Ysbös Düzeyi	Sınıf Düzeyi	N	X	SS	Farklılık kaynağı
Düşük düzey	5. SINIF	9	60.33	11.09	-----
	6. SINIF	7	62.42	7.63	
	7. SINIF	20	61.30	8.14	
	8. SINIF	31	59.35	9.44	
	Toplam	67	60.38	9.00	
Orta düzey	5. SINIF	167	64.58	7.29	-----
	6. SINIF	69	63.15	7.59	
	7. SINIF	95	62.12	7.65	
	8. SINIF	133	63.15	7.27	
	Toplam	464	63.45	7.44	
Yüksek düzey	5. SINIF	41	67.31	8.55	-----
	6. SINIF	27	65.74	8.94	
	7. SINIF	34	70.44	10.49	
	8. SINIF	12	64.91	6.43	
	Toplam	114	67.62	9.19	
Toplam	5. SINIF	217	64.92	7.81	-----
	6. SINIF	103	63.78	7.97	
	7. SINIF	149	63.91	9.11	
	8. SINIF	176	62.60	7.76	
	Toplam	645	63.87	8.17	

Tablo 8b

Sınıf seviyeleri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin öğrenci görüşlerine göre iki faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

	F	P	η^2
Ysbös	12.23	.00	.03
Sınıf Düzeyi	1.07	.36	.00
Ysbös*Sınıf Düzeyi	1.84	.08	.01

Tablo 8’de yapılmış olan betimlemede ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyi ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur. İki faktör ayrı ayrı değerlendirildiğinde sadece sınıf seviyesinin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumuna yönelik $p = .36$ değeri ile anlamlı bir farklılık bulunmazken yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum arasında $p = .00$ değeri ile anlamlı farklılık vardır. Bu iki faktörün ayrı ayrı etkisi ise $\eta^2 = .03$ ve $\eta^2 = .00$ ’lık bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

3.8. Ortaokul öğrencilerinin aile geliri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin ortak etkisine bağlı yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 9a

Aile geliri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin öğrenci görüşlerine göre iki faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Ysbös Düzeyi	Aile Geliri	N	X	Ss	Farklılık Kaynağı
Düşük Düzey	Düşük	6	55.00	11.04	
	Orta	52	60.13	9.01	
	Yüksek	9	65.44	4.85	
	Toplam	67	60.38	9.00	
Orta Düzey	Düşük	29	63.55	8.35	12.00*-21.00*
	Orta	365	63.29	7.50	22.00*
	Yüksek	70	64.30	6.74	23.00*
	Toplam	464	63.45	7.44	
Yüksek Düzey	Düşük	6	78.83	16.71	13.00*- 21.00*
	Orta	95	66.40	8.33	22.00*
	Yüksek	13	71.38	6.76	23.00*
	Toplam	114	67.62	9.19	
Toplam	Düşük	41	64.53	12.00	
	Orta	512	63.54	7.98	
	Yüksek	92	65.41	6.97	
	Toplam	645	63.87	8.17	

*12.00= düşük düzey orta gelirli öğrenci grubu

* 21.00= orta düzey düşük gelirli öğrenci grubu

*22.00= orta düzey orta gelirli öğrenci grubu

* 23.00= orta düzey yüksek gelirli öğrenci grubu

*13.00= düşük düzey yüksek gelirli öğrenci grubu

Tablo 9b

Aile geliri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin öğrenci görüşlerine göre iki faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

	F	P	H2
Ysbös	22.61	.00	.06
Aile Geliri	5.17	.00	.01
Ysbös*Aile Geliri	4.83	.02	.03

Tablo 9’ da aile geliri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşler ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında ($p = .00$) değerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eta-kare değerinin $\eta^2 = .03$ ’lük bir etkisi vardır. Aile geliri ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci tek tek etkisi ele alındığında $p = .00$ sigma değeri ile iki değişken

açısından da ayrı ayrı yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans ANOVA analizi yapılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre ANOVA sigma değeri $p = .00$ ve homojenlik sigma değeri $p = .00$ olarak tespit edilmiştir. Böylece scheffe testi sonuçları dikkate alınmış olup düşük düzeyde orta gelirli öğrenciler ile orta düzeyde orta, düşük ve yüksek gelirli öğrenci grupları lehine daha baskın anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca orta düzeyde orta, düşük ve yüksek gelirli öğrenci grupları lehine olan anlamlı farklılık düşük düzey yüksek gelirli öğrenci grupları arasında da tespit edilmiştir. Aile geliri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecinin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum üzerinde tek tek etkisine baktığımızda eta-kare değerinin $\eta^2 = .06$; $\eta^2 = .01$ 'lik etkisi bulunmaktadır. Böylece scheffe testi sonuçları dikkate alınmış olup düşük düzeyde orta gelirli öğrenciler ile orta düzeyde orta, düşük ve yüksek gelirli öğrenci grupları lehine daha baskın anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca orta düzeyde orta, düşük ve yüksek gelirli öğrenci grupları lehine olan anlamlı farklılık düşük düzey yüksek gelirli öğrenci grupları arasında da tespit edilmiştir. Aile geliri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecinin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum üzerinde tek tek etkisine baktığımızda eta-kare değerinin $\eta^2 = .06$; $\eta^2 = .01$ 'lik etkisi bulunmaktadır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak yapılan çalışma yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine öğrencilerin aktif katılımı ve öğrencilerin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının net olarak ortaya konulması bakımından önemlidir. Bu noktada çeşitli değişkenler açısından öğrencilerin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada İç tutarlılığın hesaplanması sonucu .76 değer ile yüksek düzeyde güvenilir olduğu anlaşılmıştır. Yapılan incelemenin sonucunda ise genel olarak cinsiyet, sınıf düzeyi ve aile geliri açısından anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Normal dağılım gösteren bu çalışmada değişkenler açısından Pearson korelasyonu değerine göre farklı düzeylerde ilişki olduğu betimlenmiştir. Bulgulardan hareketle ilk alt probleme yönelik olarak Pearson korelasyon hesaplamasında değer .29 olarak bulunması düşük düzeyde bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bu sonuç ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. İkinci alt problemde hareketle ise kız öğrencilerde Pearson korelasyon değerinin (.32) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Böylece cinsiyetler bakımından kız öğrencilerde yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüş ve yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumların orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Üçüncü alt problemin Pearson Korelasyon kat sayısı ise 7. Sınıf öğrencilerde daha yüksek olduğundan 7. sınıf öğrencilerine göre orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuç gösterir ki 7. sınıf öğrencileri açısından yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek düzeydedir. Dördüncü alt problemde hareketle aile gelirine baktığımızda iki faktörün arasındaki ilişki düşük ve yüksek gelirli aileler açısından orta düzeyde olduğu görülmüştür. Yani aile gelirinin düşük veya yüksek olması yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşler ile tutum arasındaki ilişkiyi orta gelirli öğrencilere göre daha çok etkilemektedir.

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine yönelik görüşleri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlara göre en yüksek ortalama değere (67.62) sahip olan yüksek düzey öğrencilerin katkısı olduğu anlaşılmaktadır. Yüksek, orta, düşük düzey olarak belirlenen grupların birbiriyle ilişkili olarak aralarında anlamlı bir farklılık vardır.

Çift yönlü varyans testinde ise iki değişkenin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum üzerinde ortak etkisine baktığımızda cinsiyet ve aile geliri ile yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecinin yapılandırmacı sosyal bilgiler tutumu ile anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu değişkenlerin tutum üzerindeki tek tek etkisi de incelenmiştir. Diğer değişkenler açısından ise herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortaya çıkan bu sonuca göre yapılandırmacı sosyal

bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşler ile tutum arasındaki ilişkinin ölçülmesi sırasında öğrenci görüşlerine cinsiyet, sınıf düzeyi gibi faktörlerin etkisi dâhil edilmesi ile tutum üzerinde olumlu yönde bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Ulaştığımız bu sonuçlar belirlenen cinsiyet, sınıf düzeyi, aile geliri gibi faktörler ile öğrenci merkezli öğrenme, bilginin transferi, sınıf iklimi ve öğrenme materyaline ilişkin görüşlerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Daha önceki çalışmalarda elde edilen bu sonuçları desteklemektedir.

Dündar'ın (2008) yapmış olduğu ilköğretim sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarının yapılandırmacı özellikler açısından değerlendirilmesi adlı çalışmasında cinsiyet, sınıf düzeyi, ailelerin ekonomik durumu gibi değişkenler açısından da bu tür değişkenlerin yapılandırmacı öğrenme ortamları üzerinde etkili olduğu anlaşılmıştır. Özkal, Güngör & Çetin'in (2004) çalışmasında sosyal bilgiler dersine ilişkin öğretmen görüşleri ve öğrencilerin bu derse yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiş olup öğrenciler açısından cinsiyetleri, ailenin sosyo ekonomik durumu, sosyal bilgiler dersine yönelik tutumu etkilerken okulun türü ve öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşıma bakış açısı öğrenme öğretme ortamlarında etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmadaki okul türü değişkenine göre devlet okullarında yapılandırmacı öğrenme öğretme ortamının daha etkili olduğu sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları olumlu yönde arttırdığı tespit edilmiştir. Bu konu ile ilgili literatürde yapılan araştırmalara baktığımızda benzer sonuçlara ulaşıldığını görmekteyiz. Avcı Yavuz'un (2009) yaptığı araştırmada öğrenme öğretme ortamlarının sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Sağlam (2006) yapılandırmacı sosyal bilgiler sürecini değerlendirme yöntemleri açısından ele alırken, Russel bu süreci kullanılan materyaller bakımından değerlendirmiştir. Bu tür farklı bakış açıları ile öğrencilerin derse aktif katılması yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumu olumlu yönde arttırdığını göstermektedir. Yapılan araştırmalar yapılandırmacı öğrenme öğretme sürecinde öğrencinin aktif katılması kadar öğretmene düşen görevler ve öğretmenin nitelikli olmasının da önemli olduğunu göstermektedir. Kılıç & Dere (2015) yapmış olduğu çalışmada sosyal bilgiler dersinin anlatılmasında alanında uzman kişilerin yetkili olması sosyal bilgiler dersine karşı tutumu olumlu etkilemiştir. Sonuç olarak literatürdeki çalışmalar yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun olumlu yönde artırılmasını sağlayan birçok faktör yer almaktadır. Yapılandırmacı sosyal bilgiler dersi öğrenme öğretme süreci ile dersin geleneksel yöntemlerden kısmen kurtulup monotonluktan çıkarılması ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu yönde tutum gösterildiği anlaşılmaktadır. Fakat yapılan bu çalışmadan da anlaşıldığı üzere yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme süreci ile yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine yönelik tutum arasındaki ilişki cinsiyet, sınıf düzeyi, ailenin sosyo ekonomik durumuna göre farklılık göstermektedir.

Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda bazı değişkenlerin çift yönlü varyans testinde anlamlı farklılık göstermemesi sebebi ile artırılarak yapılması önerilir. Öğretmenler açısından tekrar değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bu noktada öğretmenlerin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumları, bu süreçte yapılandırmacı yaklaşımı uygularken etkili olan öğretmenin motivasyonu, kıdemi, materyal kullanmadaki ve ortaya yeni materyaller koymalarındaki becerileri, hangi değerlendirme yöntemlerinin daha çok tercih edildiğine yönelik bir araştırma yapılabilir. Öğrenciler açısından sosyal bilgiler akademik başarısının sosyal bilgiler dersine olan tutumu hangi yönde etkilediği yapılandırmacı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecinde bilgiye ulaşmada kullanılan materyaller ve bu materyallerin yapılandırmacı sosyal bilgiler dersine olan tutumu etkileyip etkilemediği konusunda çalışma yapılabilir.

Kaynaklar

- Avcı Yavuz, E. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin başarı düzeylerine ve derse yönelik tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 9. Baskı Pegem Akademi: Ankara.
- Büyükoztürk, Ş.(2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. 22. Baskı. Pegem akademi: Ankara.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2015). *SPSS uygulamalı sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. 8. Baskı. Sakarya Yayıncılık: Sakarya.

- Çelebi, C. (2006). *Yapılandırıcılık yaklaşımına dayalı işbirlikli öğrenmenin ilköğretim 5. Sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin erishi ve tutumlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Demirel, Ö. & Erdem, E. (2002). Program geliştirmede yapılandırıcılık yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 81-87.
- Dündar, Ş. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarının yapılandırıcı öğrenme ortamları açısında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Erdoğan, M. (2009). *Yapılandırıcı yaklaşıma göre tasarlanmış sosyal bilgiler sınıfına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Ankara.
- Gökkaya, K. A. & Tural, A. (2012). Yapılandırıcı yaklaşıma dayalı etkinliklerin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumlarına etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3), 439-458.
- Kayalı, H. (2003). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18, 79-92.
- Kılıç, E. & Dere, İ. (2015). 4+4+4 kesintili zorunlu eğitim sisteminde 5.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları. *Eğitimde Kuram Uygulama*, 11(3), 989-1003.
- Özkal, N., Güngör, A. & Çetin, D. (2004). Sosyal bilgiler dersine ilişkin öğretmen görüşleri ve öğrencilerin bu derse yönelik tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 40, 600-615.
- Sağlam, H. İ. (2006). *Türkiye'deki davranışçı ve yapılandırıcı sosyal bilgiler öğretim uygulamalarının değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Sağlam, H. İ. & Güngör, A. (2016). İlköğretim öğrencilerinin yapılandırıcı sosyal bilgiler öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBİLDER)*. 1(1), 24-30.
- Şimşek, H. & Demir, A. (2012). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve tutumları ve öğrencilerin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 11-20.
- Tay, B. & Akyürek Tay, B. (2006). Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-84.
- Ün Açıkgöz, K. (2003). *Aktif öğrenme. eğitim dünyası yayınları*. Kanyılmaz Matbaası: İzmir.
- Yanpar Şahin, T. (2001). Oluşturmacı yaklaşımın sosyal bilgiler dersinde bilişsel ve duyuşsal öğrenmeye etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 1(2). 46- 82.
- Yaşar, Ş., Çengelci Köse, T., Göz, N.L & Gürdoğan Bayır, Ö. (2015). Sosyal bilgiler dersinde öğrenci merkezli öğretme- öğrenme süreçlerinin etkililiği: Bir meta analiz çalışması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 5(1), 38-56.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2014). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 4. Baskı Detay Yayıncılık: Ankara.